

Dnes si pripomínáme Svetový deň proti rakovine

4. februára 2022 - Počet ľudí postihnutých rakovinou na Slovensku každoročne stúpa o viac ako 40 000 nových prípadov. V roku 2020 poklesol počet diagnostických vyšetrení v porovnaní s rokom 2019 na Slovensku približne o pätinu.

Medzi **najčastejšie onkologické ochorenia na Slovensku** u mužov patrí karcinóm hrubého čreva a konečníka s takmer 4000 novými prípadmi ročne, na druhom mieste je karcinóm pľúc a na treťom karcinóm prostaty. U žien dominuje karcinóm prsníka s približne 3000 novými prípadmi, na druhom mieste je karcinóm hrubého čreva a konečníka a na treťom karcinóm tela matrice.

Tento rok je kľúčovým mottom celosvetovej kampane „Svetový deň proti rakovine“, ktorú každoročne vyhlasuje Únia pre medzinárodnú kontrolu rakoviny (UICC), **„Odstráňme rozdiely v prístupe starostlivosti o onkologického pacienta“**. Vo veľkej miere to však sťažila aj pandémia. Podľa Európskej organizácie boja proti rakovine nebolo v dôsledku pandémie v Európe odhalených približne milión prípadov nádorových ochorení. Priaznivou správou je, že u už podchytených zdiagnostikovaných pacientov sa pokračuje v poskytovaní onkologickej zdravotnej starostlivosti na Slovensku.

„Národný onkologický ústav v Bratislave je jedným z mála pracovísk, ktorý zabezpečoval plánovanú zdravotnú starostlivosť počas celého uplynulého roka aj napriek pandémie. Ročne našimi bránami prejde takmer 40 000 pacientov. V našom ústave museli pokračovať onkologické liečby vrátane operačných zákrokov zhubných nádorových ochorení, ako aj kontrolné vyšetrenia na posúdenie účinnosti liečby,“ zdôraznil generálny riaditeľ Národného onkologického ústavu Ing. **Tomáš Alscher**, MPH.

Pozitívnu správou je, že za posledné roky sa na Slovensku rozbehol skrining onkologických ochorení. *„Predpokladáme, že kvôli oneskorenej diagnostike ešte pribudnú pacienti s pokročilejšími štádiami. Od sekundárnej prevencie, teda skriningu si sľubujeme, že sa zlepší včasná diagnostika príslušných nádorových ochorení a celkovo sa zlepší zdravotný stav našej populácie, ktorá po srdcovo-cievnych ochoreniach najčastejšie zomiera na rakovinu“*, vyjadrila sa riaditeľka Národného onkologického inštitútu MUDr. **Mária Rečková**, PhD.

V roku 2020 bolo na 16 certifikovaných mamografických pracoviskách vyšetrených vyše 38 tisíc žien, čo predstavuje 10 % cieľovej populácie žien vo veku 50 - 69 rokov a zachytených bolo 310 zhubných nádorov prsníka, prevažne v skorom štádiu ochorenia. V súčasnosti už máme na Slovensku 19 certifikovaných mamografických pracovísk pre **populačný mamografický skrining**. V auguste 2021 bol oficiálne zahájený **populačný skrining rakoviny krčka matrice** a v septembri 2021 sa začalo s pozývaním na **populačný skrining rakoviny hrubého čreva a konečníka**.

V starostlivosti o onkologických pacientov zohrávajú významnú úlohu tiež **klinické skúšania**. Umožňujú pacientom dostať sa k novej a častokrát aj finančne náročnej inovatívnej liečbe. Vďaka klinickým skúšaniam sa k bežnému použitiu môžu dostať lieky, ktoré zlepšujú zdravotný stav pacientov, prípadne ich dokážu z ochorenia úplne vyliečiť. V prípade rakoviny je dôležité aj znižovanie toxicity liečby. Súčasťou klinických skúšaní sú **Biobanky** pre ľudské vzorky, ktoré sú najväčším zdrojom poznatkov biomedicínskeho výskumu. *„Vďaka Biobanke môžu naši vedci nachádzať súvislosti vzniku ochorení a efektívnejšie im predchádzať. Biobanka v rámci Jednotky translačného výskumu v Národnom onkologickom ústave pomáha tiež liečiť rakovinu aj vďaka našim pacientom s rôznymi onkologickými*
Kontakt: Mgr. Patrícia Kubicová, tlacove@nou.sk, + 421 917 112 718, www.nou.sk; www.noisk.sk

diagnózami, ktorí nám poskytli biologický materiál. Náš ústav je súčasťou unikátneho systému Biobáň na Slovensku a môžeme sa tak aktívne zapájať do medzinárodných vedecko-výskumných projektov“: povedal prof. MUDr. **Michal Mego**, DrSc. hlavný odborník MZ SR pre Klinickú onkológiu a prednosta II. Onkologickej kliniky LFUK A NOÚ.

Zákernosť mnohých onkologických diagnóz spočíva v tom, že sa v počiatočných štádiách často vôbec neprejavujú. Preto, starajme sa o svoje zdravie, **neignorujme preventívne prehliadky u všeobecného lekára a gynekológa a pozvánku na onkologický skríning** (vyhľadávanie ochorenia u bezpríznakových ľudí v skorom štádiu formou vhodného skríningového testu) rakoviny hrubého čreva a konečníka; karcinómu prsníkov a krčka maternice. Predchádzať nádorovým ochoreniam môžeme aj vďaka **primárnej prevencii**, a to dodržiavaním správnej životosprávy (napríklad udržiavaním optimálnej telesnej hmotnosti, pravidelným pohybom, abstinenciou od cigariet a alkoholu, vyhýbaním sa nadmernému slneniu a pod.), ale tiež očkovaním proti HPV, či hepatitíde B.

Európsky kódex proti rakovine odporúča 12 spôsobov ako môžeme znížiť riziko rakoviny:

<https://cancer-code-europe.iarc.fr/index.php/sk/>

Register onkologických klinických skúšaní (KS) na Slovensku:

<https://www.noisk.sk/klinicke-skusania/informacie-pre-lekarov>

(zoznam kritérií pre zaradenie pacienta do KS)

<https://www.noisk.sk/klinicke-skusania/informacie-pre-pacientov>

(aktuálne prebiehajúce KS podľa typu diagnózy v jednotlivých centrách, kde sa skúšanie realizuje)

Viac informácií o onkologických skríningoch: www.onkoskriningy.sk

Národný onkologický inštitút (NOI) www.noisk.sk bol zriadený v Národnom onkologickom ústave 1. augusta 2018. Poslaním NOI je slúžiť ako klinicko-výskumná, akademická a vzdelávacia platforma pre spoluprácu pri zabezpečovaní aktivít napomáhajúcich naplnenie Národného onkologického programu v piatich oblastiach: epidemiológia; veda a výskum; prevencia a skríning; diagnostika a liečba; podporná starostlivosť.